

FOLYÓIRATOK, REFERÁLÓLAPOK ÉS EGYÉB KIADVÁNYOK

Szemle a Szovjetunióban megjelenő könyvtári-bibliográfiai folyóiratokról

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának könyvtári határozata megköveteli a könyvtári-bibliográfiai szakajtó munkájának megjavítását is, hiszen a szakmai információk a folyóiratok útján jutnak el a szakemberek legszélesebb köréhez.

A könyvtári-bibliográfiai folyóiratok számbavétele azt mutatja, hogy az ötvenes évek második felében és a hatvanas évek első felében bekövetkezett fejlődésnek köszönhetően, *nagyjából minden fontos hálózatnak és szakkérdésnek megvan a maga folyóirati publikációs bázisa.* Ám az is kitűnik, hogy e folyóiratok – saját program-nyilatkozataikat nem tartva be – gyakran egymással átfedő területekkel foglalkoznak, s kihagynak több olyan területet, amely tájékoztatást érdemelne.

Éppen ezért *célszerű a meglévő folyóiratokat valamilyen osztályozni*, majd ennek alapján a köztük meglévő és/vagy nem optimálisan létező munkamegosztást *pontosabban szabályozni.* (E célból pl. érdemes lenne összehívni a szakajtó munkatársainak és olvasóinak közös konferenciáját.)

A Szovjetunió könyvtárügyének tagoltsága és a meglévő szakajtó jellege egyaránt azt sugallja, hogy az előbb említett osztályozást a területi és ágazati szempontok alapján lehet a legjobban elvégezni. E szerint a könyvtári-bibliográfiai folyóiratok között

- központi,
- regionális és
- ágazati folyóiratokat

különböztethetünk meg.

A központi lapok között van *általános és szakosodott* folyóirat, a regionálisak – egy kivételével – általánosak, az ágazatiak – természetesen – szakosodottak.

A megjelenő szakmai folyóiratok közül az alábbiak a legfontosabbak:

Cím	Az indulás éve	Évente megjelenő számok	Példányszám
<i>Regionális folyóiratok</i>			
Biblioteki Kazahsztana	1959	2	3 000
Szbornik Metodiceszkij Materialov, Otrazajuscsih opüt Bibliotecsnoj Rabotü v Pomoscs' Masszovüm Bibliotekam (Gruz SzSzk)	1961	1–2	2 000
V Pomoscs' Bibliotecsnum Rabotnikam (Azerbajdzsán SzSzk)	1970	4	3 000
Bibliotecsnaja Rabota (Litván SzSzk)	1949	12	5 000
Bibliotecsnaja Rabota (1964–1974 között: Novoe v Bibliotecsnom dele – Lett SzSzk)	1975	2–3	1 800
Bibliotekar' Kirgizsztana	1957	4	100
Iz Opüta Rabotü Bibliotek Armjanszkoj SzSzk	1964	1	3 000
Bibliotecsnoe Delo. Iz Opüta Rabotü Bibliotek (Türkmen SzSzk)	1968	4	1 000
Biblioteki (1964–1968 között: Interesznoe v Bibliotecsnoj Rabote – Észt SzSzk)	1968	2–3	1 200
Naucsnüe Biblioteki Szibiri i Dal'nego Vosztoka	1967	3–5	1 000
<i>Ágazati folyóiratok</i>			
Bjulleten' CNSZHB	1957	1	1 000
Bibliotecsno-Bibliograficszkaja Informacija Bibliotek AN SzSzk i AN Szozuznüh Reszpublik	1951	4	560

/GORDON, N. G. – PETROVA, Sz. V.: *K voproszu o sziszteme bibliotecsnoj periodiki = Szovetszkoe Bibliotekovedenie*, 1976. 1. sz. p. 92–101./

(Futala Tibor)

Központi folyóiratok

Cím	Az indulás éve	Évente megjelenő számok	Példányszám
Bibliotekar'	1923	12	174 900
Szovetszkaja Bibliografija	1933	6	8 095
Szovetszkoe Bibliotekovedenie (1952–1972) között: Biblioteki SzSzk	1973	6	14 553
Naucsnüe i Tehnicseszkie Biblioteki SzSzk	1960	12	12 100
Bibliotekovedenie i Bibliografija za Rubezsom	1958	4	5 000

Megfontolások a szabadlapos kiadványok problémáival kapcsolatban

A nyugatnémet parlamenti-, hatósági és jogi könyvtárak számára nagy problémát jelent a szabadlapos kiadványok naprakészen tartása. 1975-ben a *Konstanztban* megtartott *65. Könyvtáros Konferencián* az érdekelt könyvtárak a szabadlapos kiadványok problémáiról meg-

beszélést tartottak a kiadókkal, akiknek a kumulált kiegészítések publikálására tettek javaslatot.

A képviselőház könyvtárában, ahol a szabadlapos kiadványok beosztásánál nagy restancia mutatkozik, megvizsgálták a pótlások beosztásának kérdéseit, elemezték a szabadlapos kiadványok jellegzetességeit és mérlegelték a szabadlapos kiadványok rendezésének lehetőségeit.

A vizsgálat alapján az alábbi kategóriákba sorolták a szabadlapos kiadványokat:

- I. *A megjelenés gyakorisága szerint:*
Megjelenik évente
 1. 10-nél több alkalommal;
 2. 10–6 alkalommal;
 3. 5–3 alkalommal;
 4. 1–2 alkalommal.
- II. *Az átvételi kötelezettség szerint:*
 1. előfizetéseknel a lemondást előre kell jelezni;
 2. bármikor lemondható.
- III. *A kiadási és beszerzési módok szerint:*
 1. könyvkereskedésben beszerezhető kiadványok;
 2. hivatalos kiadványok, nyomdától beszerezhető kiadványok.
- IV. *A besorolási nehézségek szerint:*
 1. könnyen besorolható szabadlapok, pontos hivatkozásokkal;
 2. nehezen besorolhatók:
 - a) bizonytalan vagy hiányos besorolási utasítások;
 - b) bonyolult szerkezetű vagy több kötetes kiadványok.
- V. *A pótlások formája szerint:*
 1. csak pótlások formájában megjelenő kiegészítések (bármikor lemondhatók, ld. II/1.);

2. új kiadásba besorolt pótlások:

- a) rendező nélküli új kiadású lapok;
- b) csak rendezővel együtt kapható komplett új kiadások.

Tisztázni kellett, hogy mely szabadlapok rendezéséről lehet végleg lemondani és melyek azok, amelyeket maguk a használók rendeznek folyamatosan.

A felsorolt kategóriákba osztott szabadlapos kiadványokról az alábbi kép alakult ki.

Tömbszerűen válnak el az egyes részek, ill. pótlások:

- a) az előfizetett és csak jó előre lemondható szabadlapos kiadványoknál (II/1 kategória);
- b) a hivatalos gyűjteményeknél, amelyek korlátozott példányszámban jelennek meg és a pótlások esetében sem kerülnek új kiadásra (III/2 kategória);
- c) az olyan gyűjteményeknél, amelyek pótlásait a kiadó sem rendezetten szállítja (III/2 kategória);
- d) a több kötetes gyűjteményeknél, amelyeknek az új kiadása költséges lenne (IV/2/b kategória).

A pótlások beosztására fordított idő azt bizonyítja, hogy gazdaságosabb a tömbösítve kapható új kiadásokat, a többlet ráfordítás ellenére, beszerezni. A restancia rendezésénél általában ezt az elvet követték, kivéve az igen drága kiadványok esetében. Ajánlatos a tömbösített pótlásokat rendezővel együtt beszerezni.

A szabadlapok behelyezésével szemben a tömbösített új kiadások előnye a munkaerő-megtakarításon kívül:

nincs besorolási hiba;
megszűnik a restancia, a kiadványok azonnal hozzáférhetők.

/SCHLEGTENDAL, K.: Massnahmen bei Loseblatt-Sintflut. Überlegungen zum Loseblatt-Problem = DFW. Dokumentation – Information. 23. köt. 5/6. sz. 1975. p. 173–175./

(Kondor Imréné)

TÁJÉKOZTATÁSI MUNKA ÁLTALÁBAN

Ertekezlet a tudományos tájékoztatásról

Az amerikai tudományos társaságok képviselői az NSF (National Science Foundation = Országos Tudományos Alap) rendezésében munkaértekezletet tartottak, amelyen javaslatot tettek egy magas szintű tanácsadó és intézőbizottság létrehozására. A vélemények szerint egy ilyen jellegű bizottságnak kellene összehangolni a nemzeti és nemzetközi kérdéseket és feladatokat azokon a területeken, ahol ez nemzeti szempontból szükséges.

Az ASIS (American Society for Information Science = Amerikai Tájékoztatástudományi Társaság) elnöke, D. B. BAKER felszólalásában a felhasználók szükségle-

teinek jobb megismerését, megértését hiányolta. A szakterületek információs rendszereinek szorosabb, hatékonyabb összeköttetést kell kifejleszteni a tájékoztató rendszerek és a felhasználók között, az ember és gép kapcsolatában. Ehhez azonban nemcsak a gépek ismerete szükséges.

BAKER szerint az USA-ban nincsen szükség központi irányítású, centralizáltan szervezett információs rendszerre, hanem egy olyan kidolgozott és egységesen elfogadott alapelve, amelynek alapján a már meglévő hivatalos, kereskedelmi és egyéb tájékoztató szolgáltatások kölcsönösen előnyösen és egyenrangúan tudnak kapcsolatot teremteni egymás között.

Együttal bírálta a COSATI-t (Committee on Scientific